

รายงานกรณีศึกษา

การพยาบาลผู้ป่วยไตวายระยะสุดท้ายที่ล้างไตทางช่องท้องจากโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง

ดวงนภา จันทนาตาล. พบ.บ.

กลุ่มงานการพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลตราด

E-mail : dwnngnpha971@gmail.com

บทคัดย่อ

สรุปกรณีศึกษา

ผู้ป่วยชายไทยอายุ 54 ปี มีประวัติเป็นโรคเบาหวาน มานาน 12 ปี รับการรับการรักษาที่โรงพยาบาลจังหวัดไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากย้ายไปอยู่ต่างจังหวัด ซ้ำยาปรับประเทณเองจากร้านขายยาเป็นบางครั้ง ส่งผลให้ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ 2 ปีก่อนกลับมาอยู่จังหวัดตราดกับภรรยา เริ่มการรักษาอย่างต่อเนื่องพบว่ามีความดันโลหิตสูง 1 ปีก่อนมีการทำงานของไตลดลงอยู่ในระยะที่ 4 แพทย์ส่งปรึกษาแผนกไตเทียมเกี่ยวกับการบำบัดทดแทนไต 4 เดือนก่อนมาโรงพยาบาลด้วยหายใจเหนื่อย นอนราบไม่ได้ ใส่ท่อช่วยหายใจ แพทย์วินิจฉัยว่ามีภาวะหัวใจวายเฉียบพลันร่วมกับภาวะน้ำเกิน และอัตราการกรองของไตเหลือ 6.02 มล./นาที่/พื้นที่ผิวกาย 1.73 ตารางเมตร จัดอยู่ในระยะไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย ครอบครัวตัดสินใจรับการรักษาบำบัดทดแทนไตด้วยวิธีล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง ได้รับการผ่าตัดวางสายทางหน้าท้อง วันที่ 9 มีนาคม 2566 และเริ่มการล้างไตทางช่องท้องวันที่ 20 มีนาคม 2566 โดยเริ่มใช้น้ำยาล้างไตจำนวน 1,500 มิลลิลิตร ผู้ป่วยรักษาในโรงพยาบาลตั้งแต่วันที่ 30 มกราคม 2566 ถึง วันที่ 5 เมษายน 2566 รวม 65 วัน ภายหลังจำหน่ายส่งต่อการดูแลต่อเนื่องให้ทีมการพยาบาลชุมชน รับไว้ใน การดูแลตั้งแต่วันที่ 10 เมษายน 2566 จำหน่ายจากการดูแล วันที่ 14 มิถุนายน 2566 รวมระยะเวลา 66 วัน ติดตามเยี่ยมบ้าน 4 ครั้ง ในระยะแรกผู้ป่วยช่วยเหลือตนเองได้เพียงบางส่วน ภรรยาช่วยเหลือในการเปลี่ยนถ่ายน้ำยาและทำแผล แผลวางสายช่องท้องเปื่อยขึ้น บวมแดง แต่ไม่มีหนอง ไม่ปวด วันที่ 10 เมษายน 2566 ใส่ น้ำยาล้างไตเข้าช่องท้องเพิ่มจาก 1,500 เป็น 2,000 มิลลิลิตร ความดันโลหิต 168/95 มิลลิเมตรปรอท ชีพจร 68 ครั้ง/นาที่ การหายใจ 18 ครั้ง/นาที่ อุณหภูมิ 37.7 องศาเซลเซียส ปวดศีรษะและมึนบริเวณท้ายทอย เยื่อบุตาซีด รับประทานอาหารได้น้อย ทบพวนการดูแลแผล การรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับโรค การใช้ยา พุดคุยให้กำลังใจให้คลายความวิตกกังวลให้ความรู้การดูแลตนเอง อาการผิดปกติที่ควรมาพบแพทย์ ผู้ป่วยและผู้ดูแลเข้าใจ มีสีหน้าสดชื่นขึ้น ยอมรับการเจ็บป่วยและปฏิบัติตามคำแนะนำ ติดตามเยี่ยมอย่างต่อเนื่อง พบว่าแผลวางสายช่องท้อง แห้งดี ไม่บวมแดง แต่ผู้ป่วยเลื่อนระยะเวลาในการเปลี่ยนถ่ายน้ำยาเนื่องจากออกไปขายของนอกบ้าน ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนน้ำเกิน บวม ท้องโต ใช้เวลานานขึ้นจาก 30 นาทีเป็น 1 ชั่วโมง และน้ำยาที่ปล่อยออกจากช่องท้องมีกลิ่นสีขาวปน บวม ได้เน้นย้ำความสำคัญของการเปลี่ยนถ่ายน้ำยาตรงตามรอบเวลา การคำนวณน้ำดื่มต่อวัน การประเมินสมดุลของน้ำเข้าออก ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้ สามารถจำหน่ายจากการดูแลวันที่ 14 มิถุนายน 2566

บทนำ

โรคไตจัดอยู่ในโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non Communicable Diseases) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของประเทศ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย การเกิดภาวะแทรกซ้อน ค่าใช้จ่ายด้านการรักษา และภาระงานของบุคลากรทางการแพทย์ (THAILAND RENAL REPLACEMENT THERAPY YEAR, 2021-2022) โดยเฉพาะโรคไตเรื้อรัง (Chronic Kidney Disease) ซึ่งจำเป็นต้องรักษาอย่างต่อเนื่อง และมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก โรคไตเรื้อรัง (chronic kidney disease) หมายถึง ผู้ที่มีภาวะไตผิดปกติทางโครงสร้างหรือหน้าที่ของไตเป็นเวลานานติดต่อกันเกิน 3 เดือน อาจมีอัตราการกรองของไตผิดปกติหรือไม่ก็ได้ หรือการตรวจพบอัตราการกรองของไตน้อยกว่า 60 มล./นาที/พื้นที่ผิวกาย 1.73 ตารางเมตร ติดต่อกันนานเกิน 3 เดือน เมื่อเข้าสู่ระยะไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย (ระยะที่ 5) จะมีค่าการทำงานของไตลดลง ค่า eGFR น้อยกว่า 15 มล./นาที/พื้นที่ผิวกาย 1.73 ตารางเมตร (สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย, 2565) ปัจจุบันอุบัติการณ์ของโรคไตและภาวะไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก จำนวนผู้ป่วยไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายทั่วโลกมีประมาณ 3.01 ล้านคน และมีอัตราการเพิ่มของผู้ป่วยคิดเป็นร้อยละ 7 ต่อปี สาเหตุหลักของผู้เข้ารับการบำบัดทดแทนไตในปี พ.ศ. 2563 ได้แก่ ความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 42.30) และเบาหวาน (ร้อยละ 41.50) โรคหัวใจและหลอดเลือด (Cardiovascular Disease) เป็นสาเหตุหลักของการเจ็บป่วยและการเสียชีวิตในผู้ป่วยที่มีโรคไตระยะสุดท้าย (ESRD) American Heart Association Pooled Cohort Equation และ European Society of Cardiology Systematic Coronary Risk Evaluation แนะนำให้พิจารณาภาวะที่มีความเสี่ยงสูง เช่น โรคไตเรื้อรัง (CKD) ในการประเมินความเสี่ยงของผู้ป่วยแต่ละรายซึ่งพบว่า ความดันโลหิตสูงเรื้อรัง ภาวะน้ำเกิน ความผิดปกติของกระดูกและแร่ธาตุ ภาวะโลหิตจาง และสภาวะยูเรียเมีย เป็นปัจจัยเสี่ยงเฉพาะที่ส่งผลต่อการพัฒนาของหลอดเลือดแข็งตัวใน ESRD (Richardson et al., 2025)

การบำบัดทดแทนไตในผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย (รัฐพล, 2024) มีด้วยกันทั้งหมด 3 วิธี ได้แก่ 1) การขจัดของเสียทางเยื่อช่องท้องอย่างต่อเนื่อง หรือ การล้างไตทางหน้าท้อง (Continuous Ambulatory Peritoneal Dialysis: CAPD) 2) การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (Hemodialysis: HD) 3) การปลูกถ่ายไต (Kidney Transplantation: KT) การล้างไตทางหน้าท้องเป็นวิธีการรักษาที่สำคัญอย่างหนึ่งในผู้ป่วยไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย ทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ภาวะแทรกซ้อนที่พบบ่อยคือ ภาวะเยื่อช่องท้องอักเสบติดเชื้อจากการล้างไตทางหน้าท้อง เป็นสาเหตุทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ยังพบการเกิดพังผืดของผนังหน้าท้อง (peritoneal fibrosis และ encapsulated peritoneal sclerosis) ที่ทำให้ไม่สามารถล้างไตทางหน้าท้องต่อไปได้ การล้างไตของหน่วยไตเทียมมีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็นฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม หรือการล้างไตทางช่องท้อง ในปีพ.ศ. 2563 - 2566 มีผู้ป่วยฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมจำนวน 194, 199, 263 และ 306 ราย ผู้ป่วยล้างไตทางหน้าท้อง จำนวน 123, 119, 108 และ 110 ราย ตามลำดับ (โรงพยาบาลตรด, 2566)

การล้างไตทางช่องท้อง มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการซึ่งผู้ป่วยและผู้ดูแลจำเป็นต้องปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่สามารถป้องกันได้ เครือข่ายมีความสำคัญในการช่วยดูแลและเฝ้าระวังในกรณีที่เกิดการผิดปกติ การเยี่ยมบ้านถือเป็นบทบาทที่สำคัญมากเพราะเป็นการให้การพยาบาล เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยและผู้ดูแลในสถานการณ์จริง ในสถานที่จริง โดยเริ่มตั้งแต่การประเมินสภาวะร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณและสังคม รวมทั้งประเมินภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่จะนำไปสู่การติดเชื้อหรือการนอนรักษาในโรงพยาบาล

หลักสำคัญในการทดแทนการทำงานของไต โดยการล้างไตทางช่องท้อง คือ การกำจัดของเสียหรือสารที่เกินความต้องการของร่างกายโดยอาศัยขบวนการแพร่ และขบวนการพา การปรับสมดุลน้ำในร่างกายซึ่งผู้ป่วยไตวายจะมีแนวโน้มในการมีภาวะน้ำเกินได้บ่อย ในการทำการล้างไตทางช่องท้องจึงต้องการดึงน้ำส่วนที่เกินออกจากร่างกาย (ultrafiltration) โดยอาศัยคุณสมบัติของเยื่อช่องท้อง (peritoneal ultrafiltration coefficient) และคุณสมบัติของสารที่มีความสามารถในการดูดน้ำ (osmolytes) วิธีการล้างไตทางช่องท้อง มี 2 วิธี ได้แก่ การล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง (Continuous Ambulatory Peritoneal Dialysis, CAPD) และแบบที่ต้องอาศัยเครื่องอัตโนมัติช่วยในการเปลี่ยนถุงน้ำยาเรียกว่าการล้างไตทางช่องท้องแบบอัตโนมัติ (Automated Peritoneal Dialysis, APD)

การพยาบาลผู้ป่วยล้างไตทางช่องท้อง

1. ให้ความรู้แก่ผู้ป่วยแบบต่อเนื่อง ในเรื่องโรคและแนวทางในการดูแลรักษา หลักการล้างไตทางช่องท้อง การกำจัดของเสียและน้ำ
2. ทบทวนทักษะ และความรู้ที่ผู้ป่วยเคยได้รับมาก่อน ได้แก่
  - 1) ขั้นตอนการเปลี่ยนถ่ายน้ำยา ขั้นตอนการล้างมือและหลักการปลอดเชื้อ ขั้นตอนการทำความสะอาดสะดือช่องทางออกของสาย และการสังเกตลักษณะของผลการดูแลแผลเมื่อเกิดการติดเชื้อ
  - 2) การสังเกตประจำวัน การวัดอุณหภูมิ การชั่งน้ำหนักตัว วัดความดัน วัดระดับน้ำตาลปลายนิ้ว ในผู้ป่วยเบาหวานและการแปลผลค่าต่างๆ พร้อมการแก้ไขเบื้องต้นเมื่อพบสิ่งผิดปกติ
  - 3) การลงบันทึกคุณภาพน้ำยาเข้าออกและการสังเกตปริมาณปัสสาวะ ในกรณีที่พบว่าปัสสาวะน้อยลง เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมปริมาณน้ำดื่มได้อย่างเหมาะสม
  - 4) การรับประทานอาหารและน้ำดื่ม โดยเน้นการรับประทานอาหารให้ได้พลังงานเพียงพอ และมีโปรตีนสูง ควรจำกัดน้ำดื่มหากมีอาการบวม หายใจเหนื่อยหอบ นอนราบไม่ได้
  - 5) การใช้ชีวิตประจำวัน ผู้ป่วยสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ
  - 6) การออกกำลังกาย หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เพิ่มแรงดันในช่องท้อง และหลีกเลี่ยงการออกกำลังกายที่ต้องมีการเหวี่ยงหรือบิดบริเวณหน้าท้องแรงๆ
  - 7) การเตรียมตัวเพื่อมาตรวจตามนัดที่โรงพยาบาล การเก็บตัวอย่างน้ำยามาส่งตรวจ
3. ให้การพยาบาล ดูแลรักษาแบบองค์รวม ทั้งในแง่ของการส่งเสริมสุขภาพและการรักษา ที่สำคัญคือให้การช่วยเหลือผู้ป่วยเมื่อเกิดปัญหาได้อย่างตรงประเด็น
4. ให้การสนับสนุน คำแนะนำ ข้อมูล ข่าวสาร การติดต่อกับบุคลากรทางการแพทย์ในกรณีที่มีปัญหา และเป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยบริการอื่นๆ ที่จะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วย
5. การให้การพยาบาลเมื่อผู้ป่วยเกิดอาการปวดท้องไม่สบายท้องขณะเปลี่ยนถ่ายน้ำยา
  - 1) ลดปริมาณการใส่น้ำยาเข้าในช่องท้องเพื่อบรรเทาอาการแน่นอึดอัดท้อง
  - 2) ลดอัตราเร็วในการปล่อยน้ำยาล้างไตเข้าช่องท้อง
  - 3) ลดแรงดันในช่องท้อง เช่น การขจัดปัญหาท้องผูก การใส่น้ำยาเข้าในท่านอนราบ ใส่เสื้อผ้าหลวมๆ ไม่รัดแน่นจนเกินไป
  - 4) ปรับอุณหภูมิของน้ำยาล้างไตก่อนใส่เข้าสู่ช่องท้องให้ใกล้เคียงกับอุณหภูมิของร่างกาย ไม่ร้อนหรือเย็นเกินไป
  - 5) ส่งปรึกษาแพทย์เพื่อ X-ray หากสงสัยปลายสาย Tenckhoff อยู่ผิดตำแหน่ง

ระยะเวลาที่ดำเนินการ

วันที่รับไว้ในความดูแล วันที่ 10 เมษายน 2566 วันที่จำหน่ายจากการดูแล วันที่ 14 มิถุนายน 2566 รวม 66 วัน เยี่ยมบ้าน 4 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 10 เมษายน 2566 ครั้งที่ 2 วันที่ 24 เมษายน 2566 ครั้งที่ 3 วันที่ 25 พฤษภาคม 2566 ครั้งที่ 4 วันที่ 14 มิถุนายน 2566

การประเมินสภาพร่างกายตามระบบและผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่สำคัญ

น้ำหนัก 66.5 กิโลกรัม ส่วนสูง 168 เซนติเมตร ดัชนีมวลกาย (BMI 23.58 กิโลกรัมต่อตารางเมตร) รอบเอว 84 เซนติเมตร

- สัญญาณชีพ : ความดันโลหิต ครั้งที่ 1 168/ 95 มิลลิเมตรปรอท ครั้งที่ 2 หลังพัก 10 นาที 160/90 มิลลิเมตรปรอท ชีพจร 68 ครั้ง/นาที การหายใจ 18 ครั้ง/นาที อุณหภูมิ 37.7 องศาเซลเซียส
- ผิวหนัง : แห้ง ค้นเล็กน้อย ไม่มีบาดแผล
- ศีรษะ : ไม่ผิดปกติ ใบหน้ารูปร่างปกติ สีหน้าสดชื่น
- ตา : ตาซ้ายและตาขวา เลนส์ตาขาวขุ่น มองเห็นไม่ชัดเจนทั้งสองข้าง จากภาวะเบาหวานขึ้นตา เยื่อตาอักเสบ
- หู : การได้ยินชัดเจน ใบหูไม่ผิดปกติ ไม่มีแผล
- จมูก : ได้รูป ไม่บวมแดง ไม่มีสิ่งคัดหลั่งหรือเลือดกำเดาไหล กัดไม่เจ็บ
- ปาก : ไม่ซีด ริมฝีปากไม่แห้ง มีฟัน 28 ซี่ ช่องปากไม่มีแผล ไม่มีการอักเสบ
- คอ : ปกติ ไม่มีก้อน ต่อมไทรอยด์ไม่โต
- ทรวงอก : การขยายของทรวงอกเท่ากันทั้ง 2 ข้าง ฟังปอดไม่พบเสียงผิดปกติ เสียงการเต้นของหัวใจปกติ
- ท้อง : มีสายลำไส้ทางช่องท้องบริเวณหน้าท้องด้านขวาข้าง ปลายสายชี้ลงด้านล่าง แผล Exit site เปียกน้ำ รอบแผลบวมแดง ไม่มีหนอง
- ระบบการไหลเวียนโลหิต : ขาและเท้าบวมทั้ง 2 ข้าง กดบ่มระดับ 2
- ระบบทางเดินอาหาร : ท้องอ่อนนุ่ม Bowel sound ปกติ
- ระบบทางเดินปัสสาวะ : สีของปัสสาวะเหลืองใส ไม่ขุ่น ไม่มีตะกอน
- แขนและขา : สามารถเคลื่อนไหวได้ตามปกติ ทั้ง 2 ข้าง motor power เกรด 5 ทั้งสองข้าง

การตรวจทางห้องปฏิบัติการ

รายการ	ค่าปกติ	วันที่ 30 มีนาคม 66		วันที่ 3 พฤษภาคม 66		วันที่ 14 มิถุนายน 66	
		ผลตรวจ	แปลผล	ผลตรวจ	แปลผล	ผลตรวจ	แปลผล
Hematocrit	36.0 – 47.7 %	30.3	ต่ำ	35.3	ต่ำ	39.5	ปกติ
BUN	7-20 mg/dL	33.6	สูง	52.8	สูง	45.1	สูง
Creatinine	0.6 -1.3 mg/dL	8.01	สูง	8.12	สูง	8.57	สูง
e GFRF	90-120 mL/min	6.87	ต่ำ	6.75	ต่ำ	6.33	ต่ำ
Albumin	3.5-5.0 g/dL	2.9	ต่ำ	2.8	ต่ำ	2.8	ต่ำ
Potassium	3.5-5.0 g/dL	3.65	ปกติ	3.36	ต่ำ	3.15	ต่ำ
FBS / DTX	80-110 mg/dL	80	ปกติ	96	ปกติ	100	ปกติ

การวิเคราะห์ผลการตรวจ

ผู้ป่วยไตวายเรื้อรัง ไตไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ การกรองของไตลดลง ทำให้มีของเสียคั่งในร่างกาย เม็ดเลือดแดงจะมีอายุลดลง มีการสร้าง erythropoietin ไม่เพียงพอ การผลิตเม็ดเลือดแดงลดลง ทำให้มีภาวะซีด นอกจากนี้การล้างไตทางช่องท้อง มีการสูญเสียกรดอะมิโนเปปไทด์และโปรตีน และยังสูญเสียโพแทสเซียม ทำให้ค่าโพแทสเซียมต่ำ

การวินิจฉัยโรคครั้งสุดท้าย (Final Diagnosis)

End stage renal disease , Diabetes mellitus ,Hypertension , anaemia

สรุปข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล

1. มีโอกาสเกิดการติดเชื้อที่แผล Exit site
2. ไม่สุขสบาย แน่นอึดอัดท้อง ขณะเปลี่ยนถ่ายน้ำยาล้างไตทางช่องท้อง
3. สูญเสียภาพลักษณ์ตนเองจากการมีสายล้างไตที่ช่องท้อง และคุณค่าของตนเองลดลงเนื่องจากอยู่ในภาวะพึ่งพิง
4. มีโอกาสเกิดโรคหลอดเลือดสมองตีบหรือแตกจากความดันโลหิตสูง
5. มีภาวะซีดจากโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย
6. เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเนื่องจากประสิทธิภาพการมองเห็นลดลงจากภาวะเบาหวานขึ้นจอตา
7. มีภาวะน้ำเกินจากการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง

รายละเอียดข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลแต่ละข้อ

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลที่ 1 มีโอกาสเกิดการติดเชื้อที่แผล Exit site จากการล้างไตทางช่องท้อง

ข้อมูลสนับสนุน

1. แผลเปียกน้ำหลังจากอาบน้ำทุกครั้ง
2. แผล Exit site เปียกขึ้น รอบแผลบวมแดง ไม่ปวดแผล
3. มีไข้ต่ำๆ อุณหภูมิร่างกาย 37.7 องศาเซลเซียส

วัตถุประสงค์

ป้องกันการติดเชื้อบริเวณแผล Exit site

เกณฑ์การประเมินผล

1. แผล Exit site สะอาดแห้งดี ไม่มี ไม่บวมแดง ไม่มีหนอง ไม่มีอาการปวดแผล
2. ผู้ป่วยไม่มีไข้ อุณหภูมิร่างกาย 36.5-37.5 องศาเซลเซียส
3. ผู้ป่วยและผู้ดูแลสามารถทำแผลได้ถูกต้อง

กิจกรรมการพยาบาล

1. ทบทวนวิธีการทำแผลและให้สาธิตย้อนกลับ
2. แนะนำการป้องกันแผลเปียกขณะอาบน้ำโดยเช็ดตัวด้านบนส่วนที่เหนือแผล และส่วนที่ต่ำกว่าแผลให้ล้างและฟอกได้ หลังอาบน้ำให้รีบทำความสะอาดและเปลี่ยนผ้าปิดแผล ผู้ป่วยและญาติสามารถขออุปกรณ์ทำแผลจากคลินิกหออกรับที่โรงพยาบาลตราดสาขาวัดไผ่ล้อม
3. ดัดยีสสาย Tenckhoff ให้พอดี ไม่ปล่อยให้เกิดการดึงรั้ง เพราะจะทำให้แผลเสี่ยงต่อการติดเชื้อเพิ่ม
4. แนะนำการสังเกตอาการแผลติดเชื้อได้แก่ รอบแผลบวมแดงร้อน แผลมีหนอง ให้ไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล
5. ประเมินแผลทุกครั้งที่ยเยี่ยมบ้าน พร้อมบันทึกลักษณะสี กลิ่น อาการบวมแดง รอบสาย Tenckhoff

การประเมินผล

แผล Exit site แห่ง สะอาด ไม่มีบวม แดง หรือหนอง อุณหภูมิร่างกายอยู่ในเกณฑ์ปกติ 36.5–37.0 องศาเซลเซียส ผู้ดูแลสามารถทำแผลได้ถูกต้อง และอธิบายวิธีป้องกันการติดเชื้อได้

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลที่ 2 ไม่สุขสบาย แน่นอึดอัดท้อง ขณะเปลี่ยนถ่ายน้ำยาล้างไตทางช่องท้อง

ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยบอกว่า “ไม่สบายท้อง แน่นท้อง”
2. ขณะเปลี่ยนถ่ายน้ำยาล้างไต ผู้ป่วยแสดงสีหน้าไม่สุขสบาย ขมวดคิ้ว
3. pain score = 4

วัตถุประสงค์

1. เพื่อบรรเทาอาการไม่สุขสบาย และลดอาการอึดอัด
2. เพื่อให้ผู้ป่วยและผู้ดูแลมีความรู้ความเข้าใจและสามารถแก้ไขอาการแทรกซ้อนขณะเปลี่ยนถ่ายน้ำยา

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผู้ป่วยปวดท้องลดลง pain score < 3
2. ผู้ป่วยและผู้ดูแลตอบคำถามและสาธิตย้อนกลับในเรื่องการแก้ไขอาการแทรกซ้อนขณะเปลี่ยนถ่ายน้ำยาได้

กิจกรรมการพยาบาล

1. อธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจว่า การใส่น้ำยาล้างไตในช่วงแรกอาจทำให้รู้สึกแน่นท้องหรือไม่สบาย แต่เมื่อเวลาผ่านไป ร่างกายจะค่อยๆ ปรับตัวและอาการจะดีขึ้น
2. ประเมินหาสาเหตุอื่นๆ ที่อาจทำให้ปวดท้องหรือแน่นท้อง เช่น ท้องผูก หรือสายล้างไตอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม
3. แนะนำผู้ดูแลให้ปล่อยน้ำยาล้างไตเข้าสู่ช่องท้องช้าๆ และลดความสูงของถุงน้ำยา เพื่อลดแรงดันในช่องท้องให้ระดับความสูงอยู่ในระดับที่ผู้ป่วยรู้สึกสบายขึ้น
4. จัดทำผู้ป่วยให้นั่งพิงหรือนอนศีรษะสูงและสวมเสื้อผ้าหลวมๆ เพื่อช่วยลดแรงดันในช่องท้อง
5. แนะนำให้ปรับอุณหภูมิของน้ำยาล้างไตก่อนใส่เข้าสู่ช่องท้องให้พอดีกับอุณหภูมิของร่างกาย โดยใช้ผ้าห่มห่อถุงน้ำยาไว้ ก่อนใส่สู่ช่องท้อง ไม่ให้มีอุณหภูมิเย็นเกินไป
6. ขณะปล่อยน้ำยาออกใกล้หมด แนะนำให้ผู้ป่วยขยับเปลี่ยนท่า และให้ผู้ดูแลเหลือค้ำน้ำยาในช่องท้องบางส่วน เพื่อไม่ให้สาย Tenckhoff ไปติดติดกับผนังช่องท้อง

การประเมินผล

ผู้ป่วยรู้สึกแน่นท้องลดลง pain score = 1 ผู้ป่วยและผู้ดูแลสามารถบอกวิธีการแก้ไขอาการแทรกซ้อนขณะเปลี่ยนถ่ายน้ำยาได้

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลที่ 3 สูญเสียภาพลักษณ์จากการมีสายล้างไตที่ช่องท้อง และคุณค่าของตนเองลดลงเนื่องจากอยู่ในภาวะพึ่งพิง

ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยรู้สึกกลัวการล้างไตทางช่องท้อง แสดงความกังวลใจว่าเป็นภาระให้ครอบครัว เนื่องจากภรรยาและบุตรต้องออกไปทำงานเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวแทน
2. ผู้ป่วยไม่ออกไปขายของเนื่องจากสูญเสียความเชื่อมั่นในตัวเองเมื่อถูกถามอาการเจ็บป่วย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ป่วยมีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าในตนเอง และยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากการล้างไตทางช่องท้องและความเจ็บป่วยเรื้อรัง

เกณฑ์ประเมินผล

ผู้ป่วยยอมรับ ปรับตัวต่อภาวะการเจ็บป่วยได้และดูแลตนเองได้

กิจกรรมการพยาบาล

1. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ป่วย เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยระบายความรู้สึก ความวิตกกังวล และปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่
2. ให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเกี่ยวกับการล้างไตทางช่องท้อง โดยอธิบายในเชิงสร้างกำลังใจ มุ่งเน้นถึงประโยชน์ที่ผู้ป่วยจะได้รับ เช่น ช่วยขจัดของเสียและน้ำส่วนเกินออกจากร่างกาย ลดอาการบวมและอ่อนเพลีย ทำให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ใกล้เคียงปกติ และยังช่วยให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองที่บ้านได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการเดินทางมารับการรักษาที่โรงพยาบาลบ่อยครั้ง รวมถึงให้ข้อมูลอื่น ๆ ในเรื่องที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความวิตกกังวล
3. ส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมดูแลตนเอง ในขั้นตอนต่างๆ ของการล้างไต และวิธีการจัดการกับอาการผิดปกติต่างๆ การขอความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ เมื่อเกิดภาวะแทรกซ้อน
4. กระตุ้นให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือด้านการเปลี่ยนถ่ายน้ำยา การติดตามการรับประทานยา และการดูแลสุขภาพทั่วไป พร้อมทั้งให้กำลังใจและพูดคุยกับผู้ป่วยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดความรู้สึกเป็นภาระของครอบครัว และการกล่าวชมเพื่อเสริมสร้างกำลังใจและทำให้ผู้ป่วยมีคุณค่าในตนเองมากขึ้น

การประเมินผล

ผู้ป่วยเปลี่ยนถ่ายน้ำยาล้างไต ทำแผลได้เอง ดูแลตนเองได้ ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน ปรับตัวต่อภาวะการเจ็บป่วยสามารถออกไปขายของกับภรรยาได้

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลที่ 4 มีโอกาสเกิดโรคหลอดเลือดสมองตีบหรือแตกจากพยาธิสภาพของความดันโลหิตสูง ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยมีประวัติความดันโลหิตสูง 1 ปี รับประทานอาหารรสเค็ม เช่น ปูดอง ปลาเค็ม
2. ปวดศีรษะและมึนบริเวณท้ายทอย
3. ความดันโลหิต 168/ 95 มิลลิเมตรปรอท

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมความดันโลหิตให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ ป้องกันภาวะแทรกซ้อนโรคหลอดเลือดสมอง

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผู้ป่วยสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตนเพื่อลดความดันโลหิตได้อย่างถูกต้อง เช่น การจำกัดปริมาณโซเดียมในอาหาร การออกกำลังกาย และการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ
2. ผู้ป่วยไม่มีอาการแสดงของโรคหลอดเลือดสมอง เช่น ปากเบี้ยว หน้าเบี้ยว พูดไม่ชัด แขนขาอ่อนแรง ชาครึ่งซีก หรือตามัว
3. ผู้ป่วยสามารถควบคุมความดันโลหิตให้อยู่ในระดับที่กำหนด โดย Systolic Blood Pressure (SBP) ไม่เกิน 140 mmHg และ Diastolic Blood Pressure (DBP) ไม่เกิน 90 mmHg

กิจกรรมการพยาบาล

1. ประเมินอาการและอาการแสดงของภาวะโรคหลอดเลือดสมอง ได้แก่ อาการปวดศีรษะ การมองเห็นผิดปกติ การรับรู้บกพร่อง การทรงตัวผิดปกติ และอาการอ่อนแรงของแขนขา
2. ประเมินความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะการปฏิบัติของผู้ป่วยและผู้ดูแลเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง และปัจจัยเสี่ยงร่วมอื่นๆ
3. ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงและภาวะแทรกซ้อนของโรคหลอดเลือดสมอง รวมถึงการให้ความรู้เรื่องยาที่ผู้ป่วยได้รับ

4. ให้ความรู้และฝึกทักษะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ได้แก่

- 1) การควบคุมอาหาร เน้นอาหารรสจืด ลดปริมาณโซเดียม (งดอาหารเค็มจัด อาหารหมักดอง) เพิ่มการบริโภคผักและผลไม้ และลดอาหารที่มีไขมันสูง
- 2) การออกกำลังกาย แนะนำให้ทำกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอ เช่น เดินเร็ว อย่างน้อย 30 นาที/วัน 4-6 ครั้ง/สัปดาห์
- 3) การจัดการความเครียดโดยการอ่านหนังสือ ฟังเพลง
- 4) เน้นย้ำความสำคัญของการรับประทานยาควบคุมความดันโลหิตและยาอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ ห้ามหยุดยาหรือปรับขนาดยาเอง
- 5) เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและผู้ดูแลได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับโรคและการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง
- 6) ให้ข้อมูลช่องทางการติดต่อและแหล่งประโยชน์ของสถานพยาบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อให้ผู้ป่วยเข้าถึงการดูแลอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ เบอร์โทรศัพท์ เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน 1669 เบอร์เจ้าหน้าที่ที่คอยให้คำปรึกษา เมื่อรู้สึกต้องการความช่วยเหลือด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ช่วยลดความวิตกกังวล และเพิ่มความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำแนะนำของบุคลากรทางการแพทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว
- 7) ประเมินและบันทึกความดันโลหิตเป็นระยะ เพื่อเฝ้าระวังภาวะความดันโลหิตสูง

การประเมินผล

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานอาหารและการออกกำลังกายได้เหมาะสม ไม่พบอาการของโรค หลอดเลือดสมอง ควบคุมความดันโลหิตได้ ความดันโลหิต 136/78 มิลลิเมตรปรอท (วันที่ 14 มิถุนายน 2566)

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลที่ 5 มีภาวะช็อคจากภาวะไตวายเรื้อรัง

ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยเป็นไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายมานาน 4 เดือน
2. ตรวจร่างกาย พบเยื่อปอดชื้น
3. Hematocrit 30.3 % (วันที่ 30 มีนาคม 2566)

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นการสร้างเม็ดเลือดแดง ปลอดภัยจากภาวะช็อค

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผู้ป่วยไม่มีอาการแสดงของภาวะช็อค เช่น ไม่เหนื่อยง่าย ไม่เวียนศีรษะ และเยื่อปอดไม่ชื้น
2. ค่า Hematocrit เพิ่มขึ้นอยู่ในเกณฑ์ปกติ เท่ากับ 36.0-47.7%

กิจกรรมการพยาบาล

1. ทบทวนการปรับการฉีดยา Hypercrit เพื่อกระตุ้นการสร้างเม็ดเลือดที่คลินิกหมอครอบครัวโรงพยาบาลตราด สาขาวัดไผ่ล้อม ตามกำหนดนัดในสมุดบันทึกการฉีดยาประจำตัว
2. แนะนำการรับประทานยาบำรุงเลือด ให้ถูกวิธี ไม่ควรรับประทานพร้อมกาแฟ ไม่ควรรับประทานพร้อมยา Calcium carbonate ให้เว้นเวลาห่างกัน 2 ชั่วโมง
3. ประเมินเรื่องการรับประทานอาหารเฉพาะโรค แนะนำรับประทานอาหารครบทั้ง 5 หมู่ รับประทานโปรตีนให้เพียงพอ ไข่ขาวรับประทานได้ทุกวัน วันละ 4 ฟองและหลีกเลี่ยงถั่วเมล็ดแห้งทุกชนิด
4. ติดตามผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ จากการไปรับการติดตามการรักษาที่โรงพยาบาลตราด

การประเมินผล

1. ผู้ป่วยได้รับยาฉีดกระตุ้นการสร้างเม็ดเลือดครบถ้วน
2. ผู้ป่วยและผู้ดูแลมีความเข้าใจในการดูแลจัดเตรียมอาหาร รวมถึงการรับประทานยาบำรุงเลือดอย่างถูกต้อง
3. ผลตรวจ Hematocrit วันที่ 14 มิถุนายน 2566 เท่ากับ 39.5%

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลที่ 6 เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเนื่องจากประสิทธิภาพการมองเห็นลดลง

ข้อมูลสนับสนุน

1. มีอาการตาพร่ามัว 2 ข้างจากเบาหวานขึ้นตา 2 ปีก่อน
2. ตรวจร่างกาย พบเลนส์ในดวงตาขาวขุ่นเล็กน้อย
3. ค่า VA 20/100 ทั้งสองข้าง

วัตถุประสงค์

เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ พลัดตกหกล้ม

เกณฑ์การประเมินผล

ผู้ป่วยและครอบครัวจัดสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสม ไม่เกิดอุบัติเหตุ หกล้ม สะดุด หรือการบาดเจ็บใดๆ ต่อร่างกาย

กิจกรรมการพยาบาล

1. ประเมินระดับการมองเห็นของผู้ป่วย โดยใช้การสอบถามและสังเกตพฤติกรรมของผู้ป่วย เช่น การเดิน การหยิบจับสิ่งของ และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม
2. ประเมินและแนะนำการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้ปลอดภัย จัดเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีสิ่งกีดขวางทางเดิน เช่น สายไฟ เฟอร์นิเจอร์ หรือพรมที่ไม่ยึดติด จัดแสงสว่างให้เพียงพอ โดยเฉพาะในบริเวณที่ต้องเดินบ่อยๆ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ และบันได ติดตั้งราวจับ ในบริเวณที่จำเป็น เช่น ห้องน้ำและทางขึ้นบันไดเพื่อป้องกันการสะดุดล้มหรือการเกิดอุบัติเหตุ
3. แนะนำให้ผู้ป่วยเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ และระมัดระวังเป็นพิเศษเมื่อต้องเดินในที่ที่ไม่คุ้นเคย
4. สอนให้ผู้ป่วยใช้ประสาทสัมผัสอื่นช่วยในการรับรู้สิ่งแวดล้อม เช่น การคลำผนังเพื่อนำทางในบ้านในที่มืดหรือเวลากลางคืน
5. ให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและผู้ดูแลเกี่ยวกับอาการตาพร่ามัวที่เป็นผลมาจากเบาหวานขึ้นตา และความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ
6. ทบทวนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดเพื่อชะลอการเกิดภาวะแทรกซ้อนทางตา
7. แนะนำให้ผู้ผู้ป่วยไปพบจักษุแพทย์ตามนัดหมายสม่ำเสมอ เพื่อติดตามและรักษาภาวะเบาหวานขึ้นจอตาอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผล

ผู้ป่วยและผู้ดูแลเข้าใจคำแนะนำ ปรับสภาพแวดล้อมภายในบ้านได้เหมาะสม ไม่พบบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุต่อร่างกาย ไปพบจักษุแพทย์ตามนัด

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลที่ 7 มีภาวะน้ำเกินจากการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง

ข้อมูลสนับสนุน

1. มีพฤติกรรมรับประทานอาหารรสหวานและเค็ม
2. ผู้ป่วยเลื่อนระยะเวลาการเปลี่ยนถ่ายน้ำยาล้างไตช่วงที่ออกไปขายของนอกบ้าน
3. น้ำยาที่ปล่อยทิ้งมีวันสีขาวปน ใช้เวลาเปลี่ยนถ่ายน้ำยาเพิ่มขึ้นจาก 30 นาที เป็น 1 ชั่วโมง
4. ปริมาณน้ำเข้ามากกว่าน้ำออกวันละ 400 มิลลิลิตร
5. ตัวบวม ท้องโต ขาบวม น้ำหนักเพิ่ม 3 กิโลกรัมใน 20 วัน จาก 66.5 เป็น 69.5 กิโลกรัม

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ปลอดภัยจากภาวะน้ำเกิน

เกณฑ์การประเมินผล

1. ไม่พบอาการแสดงของน้ำเกิน เช่น บวม หายใจเหนื่อย นอนราบไม่ได้
2. ปริมาณน้ำเข้าและน้ำออกสมดุล
3. สัญญาณชีพปกติ ความดันโลหิต 120/80-140/90 มิลลิเมตรปรอท ชีพจร 60-80 ครั้ง/นาที การหายใจ 18-22 ครั้ง/นาที

กิจกรรมการพยาบาล

1. ทบทวนถึงความสำคัญของการเปลี่ยนถ่ายน้ำยาตรงตามรอบเวลา ผลเสียของเลื่อนระยะเวลาการเปลี่ยนถ่ายน้ำยา
2. แนะนำขณะการจัดท่าขณะเปลี่ยนถ่ายน้ำยาให้อยู่ในท่าเหมาะสม น้ำยาไหลได้สะดวก
3. แนะนำการคำนวณน้ำดื่มต่อวัน โดยคำนวณจากค่าไตทั้งวันบวกกับปริมาณปัสสาวะและบวกรน้ำ 500 มิลลิตร และจดบันทึกปริมาณน้ำเข้า-ออกต่อวัน เพื่อประเมินความสมดุล
4. ถ้ามีวันสีขาวปนในน้ำยาออกให้บิบนวดหรือรีดสายน้ำยาเบาๆ
5. ชั่งน้ำหนักตัวทุกวันตอนเช้า หากเพิ่มขึ้นมากกว่าวันละ 1 กิโลกรัม ร่วมกับมีอาการบวม นอนราบไม่ได้ ให้ไปโรงพยาบาล
6. ทบทวนการควบคุมอาหาร และหลีกเลี่ยงเครื่องปรุงรสที่มีรสเค็ม เช่น เต้าเจี้ยว ซีอิ๊ว น้ำปลา ซอส ซุปก้อน
7. ทบทวนความสม่ำเสมอในการรับประทานยาขับปัสสาวะ ยาลดความดันโลหิต

การประเมินผล

ผู้ป่วยบวมลดลง ไม่เหนื่อย ปริมาณน้ำที่เข้าออกใกล้เคียงกัน น้ำหนักลดลงเหลือ 68 กิโลกรัม สัญญาณชีพ ความดันโลหิต 136/78 มิลลิเมตรปรอท ชีพจร 72 ครั้ง/นาที การหายใจ 20 ครั้ง/นาที

การนำไปใช้ประโยชน์

ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติการพยาบาลชุมชนผู้ป่วยไตวายระยะสุดท้ายที่ล้างไตทางช่องท้องจากโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง

ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ / เชิงคุณภาพ)

เชิงปริมาณ

ให้การพยาบาลผู้ป่วยไตวายระยะสุดท้ายที่ล้างไตทางช่องท้องจากโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 1 ราย ตั้งแต่วันที่ 10 เมษายน 2566 ถึงวันที่ 14 มิถุนายน 2566 รวมระยะเวลา 66 วัน ติดตามเยี่ยม 4 ครั้ง

เชิงคุณภาพ

ให้การพยาบาลผู้ป่วยไตวายระยะสุดท้ายที่ล้างไตทางช่องท้องที่บ้าน ทบทวนการดูแลแผล การเปลี่ยนถ่ายน้ำยาล้างไต การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานอาหารการออกกำลังกาย ผู้ป่วยควบคุมโรคได้ ดูแลตนเองได้ปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนน้ำเกิน ไม่เกิดการติดเชื้อแผล Exit site ปรับตัวต่อภาวะเจ็บป่วยสามารถใช้ชีวิตได้เคียงปกติ ไปประกอบอาชีพได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี

บรรณานุกรม

กฤตพงศ์ สมบูรณ์และศิริพร คำสะอาด. (2562). การศึกษาระบาดวิทยาและผลการรักษาในผู้ป่วยที่มีภาวะเยื่อ
บุช่องท้องอักเสบติดเชื้อจากการล้างไตทางหน้าท้อง. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*, 16(1), มกราคม-
เมษายน.

ชิตขวรรณ คงเกษม. (2560). *โปรแกรมส่งเสริมการปรับตัวสำหรับผู้ป่วยไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่รักษาด้วย
วิธีการล้างไตทางช่องท้อง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

เถลิงศักดิ์ กาญจนบุษย์. (2560). *แนวปฏิบัติการล้างไตทางช่องท้อง พ.ศ. 2560*. สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย
ไทย กรุงเทพฯ : บริษัท เฮลท์ เวิร์ค พลัส จำกัด

ณัฐธิดา ต้นสังวรณ์, อรอนงค์ วลีขจรเลิศและ ธนนรงค์ รัตนโชติพานิช. (2565). สาเหตุของการเข้ารับการ
รักษาแบบผู้ป่วยในและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลับเข้ารับการรักษาภายใน 30 วัน ของผู้ป่วยไตเรื้อรังระยะ
สุดท้ายที่ล้างไตทางช่องท้อง ณ โรงพยาบาลมหาสารคาม. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*, 15(2),
พฤษภาคม-สิงหาคม.

โรงพยาบาลตราด. (2566). *สถิติผู้ป่วยไตเทียม ปี 2564-2566*. โรงพยาบาลตราด.

โรงพยาบาลสินแพทย์. (2565). *วิธีพยาบาลผู้ป่วยล้างไตทางช่องท้องให้ล้างไตที่บ้านได้อย่างปลอดภัย*. แผนก
อายุกรรม โรงพยาบาลสินแพทย์.

รัฐพล จิตรไทย. (2567). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความล้มเหลวในการรักษาภาวะติดเชื้อน้ำยาล้างไตทางหน้าท้อง
ของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่บำบัดด้วยวิธีการล้างไตทางหน้าท้อง โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช. *วารสาร
สิ่งแวดล้อมศึกษาการแพทย์และสุขภาพ*, 9(3), กรกฎาคม-กันยายน.

สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย. (2562). *บทความโรคไต ปี 2559-2562*. สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย.

สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย. (2564). *แนวทางการรักษาภาวะโลหิตจางในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง ปี พ.ศ. 2564*.
บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.

สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย. (2565). *รายงานการบำบัดทดแทนไตในประเทศไทย ปี 2564-2565*. สมาคม
โรคไตแห่งประเทศไทย.

Hanafi, H., Daryanto, B., & Gunawan, A. (2024). Prevalence and comorbid for late-stage
chronic kidney disease (CKD) in patients undergoing continuous ambulatory peritoneal
dialysis (CAPD) due to urinary obstruction. *Indonesian Journal of Medical Laboratory Science
and Technology*, 6(2), 143-150.

Huang, X., Yi, C., Wu, M., Qiu, Y., Wu, H., Ye, H., ... & Yang, X. (2021). Risk factors and clinical outcomes of cognitive impairment in diabetic patients undergoing peritoneal dialysis. *Kidney and Blood Pressure Research*, 46(5), 531–540.

Richardson, T., Gardner, M., & Salani, M. (2025). Cardiovascular disease and dialysis: A review of the underlying mechanisms, methods of risk stratification, and impact of dialysis modality selection on cardiovascular outcomes. *Kidney and Dialysis*, 5(1), 5.
<https://doi.org/10.3390/kidneydial5010005>

Rini, I. S., Rahmayani, T., Sari, E. K., & Lestari, R. (2021). Differences in the quality of life of chronic kidney disease patients undergoing hemodialysis and continuous ambulatory peritoneal dialysis. *Journal of Public Health Research*, 10(2), jphr-2021.

Srinivas, K., Ranjith, V., & Shalini, S. R. (2024). Study of prevalence of pulmonary hypertension among non-dialysis and dialysis dependent chronic kidney disease patients. *Research Journal of Medical Sciences*, 18, 349–353.